

Asia: VN/30583/2023

Lausuntopyyntö luonnoksesta valtioneuvoston maaseutupoliittiseksi selonteoksi eduskunnalle

1. Yleiset huomiot

Mitä ajatuksia selontekoluonnos herättää? Huom. Ilmoita tässä, mikäli yksityishenkilönä haluat, että lausuntosi näkyy myös hankeikkunassa.

Selontekoluonnos tunnistaa monia maaseudun vahvuuksia, mutta osuuskuntien merkitys elinvoiman rakentajina, palvelutuottajina ja yhteisöllisyyden vahvistajina tulisi tuoda vahvemmin esille. Osuuskuntien rooli tulisi huomioida erityisesti paikallisen omistajuuden, resilienssin ja kestävän kehityksen näkökulmista.

Osuuskunnat ovat koko Suomessa merkittäviä työllistäjiä, investoijia, yrittäjyyden edistäjiä, palvelujen tuottajia ja yhteisöllisyyden rakentajia. Niillä on keskeinen rooli kriittisessä infrastruktuurissa, kuten vesihuollossa ja tietoliikenteessä.

Elinvoima rakentuu vahvasta yhteisöllisyydestä ja monipuolisesta yritystoiminnasta ja osuuskunnat tukevat molempia.

3. Maaseutualueiden tilannekuva ja muutostekijät

Ovatko selonteossa tunnistetut näkökohdat maaseutualueiden tilannekuvaan ja muutostekijöihin liittyen olennaiset?

Puuttuuko tarkastelusta jokin näkökohta, joka tulisi lisätä ottaen huomioon selonteon tarkoitus ja tavoitteet?

Tilannekuvassa olisi hyvä huomioida:

- Monipuolinen yritystoiminta elinvoiman lähteenä mukaan lukien osuuskuntien tasapuoliset mahdollisuudet kasvuun ja kehitykseen.
- Käyttäjääomisteiset vesiosuuskunnat vesihuollon turvaajina erityisesti haja-asutusalueilla.
- Valokuituosuuskunnat digitaalisen tasa-arvon rakentajina ja alueiden vetovoimatekijöinä.

- Yhteisöllinen energiantuotanto, jossa osuuskuntamalli mahdollistaa paikallisen ja uusiutuvan energiantuotannon sekä kulutuksen hallinnan.

4. Kansallinen maaseutuvisio

Onko selonteossa kuvattu maaseutuvisio olennainen?

-

Puuttuuko maaseutuvisiosta jokin näkökohta, joka tulisi lisätä ottaen huomioon selonteon tarkoitus ja tavoitteet?

Visiossa tulisi näkyä tavoite, että Suomessa on elinvoimaisia kuntia, joissa paikalliset osuuskunnat tuottavat palveluja, turvaavat infrastruktuuria ja luovat työpaikkoja. Tämä vahvistaa yhteisöllisyyttä, paikallista omistajuutta ja resilienssiä sekä parantaa alueiden houkuttelevuutta niin asukkaille kuin yrityksille.

Lisäksi huoltovarmuuden kokonaisuuteen olisi hyvä kiinnittää enemmän huomiota.

Sote-palvelut ja uudenlaiset palvelumallit – selonteon visiossa on ennakkoluulottomasti arvioitava sote-palveluiden järjestämisen vaihtoehtoja.

Maaseudun elinvoimaan vaikuttaa keskeisesti se, miten hyvin asukkaat saavat tarvitsemansa sosiaali- ja terveyspalvelut. Tulevaisuuden sote ei mahdu vanhoihin rakenteisiin, vaan tarvitaan uudenlaisia yhteisöjä ja malleja, jotka perustuvat paikallisuuteen ja yhteisöllisyyteen.

Selonteossa tulisi tuoda esiin erilaisten palvelumallien merkitys erityisesti harvaan asutuilla alueilla. Esimerkiksi asukkaiden omistamat terveysasemat tai vanhusten asumisosuuskunnat voivat turvata palvelujen saatavuutta silloin, kun perinteiset ratkaisut eivät ole mahdollisia tai riittäviä.

Osuuskuntamalli tarjoaa välineen kehittää paikallisia sote-palveluja niin, että ne ovat joustavia, asukkaiden tarpeista lähteviä ja alueen voimavaroihin nojaavia. Tämä voi lisätä palvelujen saavutettavuutta, vahvistaa paikallista työllisyyttä ja parantaa asukkaiden hyvinvointia.

5. Poikkihallinnolliset tavoitteet ja kehittämissuosituks

Puuttuuko poikkihallinnollisista tavoitteista tai kehittämissuosituksista jokin kansallisesti merkittävä näkökohta, joka tulisi lisätä?

Tärkeimmät tavoitteet osuuskuntien näkökulmasta:

1. Yritystoiminnan monipuolistaminen ja tukeminen, erityisesti osuustoiminnan näkyväksi tekeminen yritysneuvonnassa ja oppilaitoksissa.
2. Infrastruktuurin (vesihuolto, tietoliikenne, energia) turvaaminen paikallisen omistajuuden avulla.
3. Yhteisöllisyyden ja paikallisuuden vahvistaminen kunta- ja aluekehityksessä.
4. Osaava työvoima ja työllisyys

Kehittämissuositukset, joita tulisi korostaa tai lisätä:

- Kannustimet osuuskuntien perustamiseen ja kehittämiseen.
- Osuuskuntien roolin tunnustaminen julkisissa hankinnoissa ja kuntien strategioissa.
- Taloudelliset kannustimet valokuitu- ja energiaosuuskuntien investoinneille sekä kunnan yhteistyö kriittisten palveluiden osuuskuntien kanssa.
- Oppilaitosyhteistyön ja opiskelijaosuuskuntien edistäminen käytännön työ- ja yrittäjäkokemuksen mahdollistamiseksi.

6. Liite: Maaseutualueiden nykytilanteen ja muutostekijöiden kuvaus

Ovatko liitteessä kuvatut maaseutualueiden nykytilanne ja muutostekijät olennaiset?

-

Puuttuuko nykytilanteen ja muutostekijöiden kuvauksesta jokin kansallisesti merkittävä näkökohta, joka tulisi lisätä?

7. Muut täydennystarpeet

Onko selonteossa muita täydennystarpeita?

Selontekoon olisi syytä lisätä osuuskuntien asema strategisena kumppanina maaseudun elinvoiman, infrastruktuurin ja palvelujen turvaamisessa. Tämä tarkoittaa:

- Osuuskuntien huomioimista kunta- ja maakuntastrategioissa.
- Yhteisöllisyyden ja paikallisuuden nostamista läpileikkaavaksi teemaksi maaseutupolitiikassa.
- Kunnallisen päätöksenteon vaikutusten arviointia yritystoimintaan kaikissa yritysmuodoissa, myös osuuskunnissa.

Kokko Mari

Osuuskuntien Keskusjärjestö Pellervo ry - Mari Kokko, toimitusjohtaja